

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XXV. Ostenditur B. Augustinum nunquam Eremitam fuisse, nec habitum Eremiticum induisse: Primus autor habitus Eremitici Augustinianorum reuelatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

tum habitum ordinariū dignitatis Episcopalis, & certam professionem ordinariā dignitatis Episcopalis. Secundum est, B. Augustinum se subiecisse professioni ordinariā dignitatis Episcopalis, & gessisse habitum ordinariū dignitatis Episcopalis. Quod autem prohibet in disputationem reuocare, est, an B. Augustinus alienum habitum gesserit, vel alienae professioni se subiecerit. Ex duobus verò, quae Pontifex pro veris supponit, sequitur tertium, quod habitum clericorum Canonicorum ordinariū gesserit, & professione clericus Canonicus fuerit. Nam ordinariū habitus dignitatis Episcopalis est habitus lincus, seu rochetum: unde Episcopi eam de dignitate Episcopali induunt, rochetum induunt: professio etiam ordinariā dignitatis Episcopalis praesertim in primitiua Ecclesia, & temporibus B. Augustini erat professio clericorum Canonicorum, quia omnes Episcopi olim erant Clerici Regulares cap. scimus cap. dilectissimis, & tota causa 12. q. 1. Professio verò eremitica, & monastica aliena est à professione Episcopali, ex sua institutione, & consequenter habitus monasticus extraneus est ab habitu Episcopali: quod si aliqui Episcopi monasticum habitum induunt, hoc est ex dispensatione, & ex accidenti, sicut ex accidenti, & ex dispensatione est, ut monachi assumantur in clericos, & Episcopos, & ex ijs, quae conueniunt Episcopali dignitati solum per accidens, & ex dispensatione, non potest inferri, quod professio dignitatis Episcopalis, & habitus, qui tali dignitati proprii, & per se conueniunt, sit professio monastica, vel habitus monasticus. Et quod haec fuerit mens Pontificis, colligi potest ex eo, quia ex vna parte interdixit omnibus Eremitis Ordinis D. Augustini in generali, & vniuersali, contendere, an B. Augustinus monasticam professionem se subiecerit, vel habitum monasticum induerit. Verum ex parte Canonicorum Regularium non omnibus Canonicis Regularibus prohibuit disputare, an B. Augustinus professor Ordinis clericalis extiterit, vel an habitum clericorum Canonicorum portauerit, hoc enim implicite pro certo supponebat, sed solum Canonicis Lateranensibus hoc interdixit, ad occasiones iurgiorum inter personas ecclesiasticas, & regulares amputandas.

CAPVT VIGESIMVM
QVINTVM.

Ostenditur, B. Augustinum nunquam Eremitam fuisse, nec habitum Eremitarum induisse: Et primus autor habitus Ordinis Eremitarum indicatur.

Vod in hoc capite asserimus, & probare intendimus, non est, B. Augustinum Ordinis Eremitici autorem, vel fundatorem non fuisse, nam de hoc nihil nunc asserimus, vel negamus: sed hoc solum intendimus, B. Augustinum professioni Eremiticæ, aut alicuius, præter clericalem, se minime subiecisse, & consequenter nullum habitum regularis Ordinis præter habitum clericalem villo vquam tempore induisse. Non enim hæc duo se inuicem necessariò consequuntur, fundare aliquod monasterium, vel Ordinem instituire, & illius institutum profiteri, & potuit B. Augustinum, aut quiuis alius illorum temporum Episcopus monasteria fundare, & Ordines monasticos instituire, & leges illis præscribere, nec tamen necesse erat eiusmodi institutum illos profiteri. In nostra verò assertionem probanda supposita veritate eorum, quæ hæcenus dicta sunt multo labore opus non erit. Nam si fuit cremita, vel monachus, vel talis fuit ante presbyteratum, & hoc dici non potest, quia ostensum est, B. Augustinum vsque ad presbyteratum laicalem vitam inter laicos duxisse: vel in presbyteratu, & hoc etiam tingi non potest, quia factus presbyter seminariū clericorum instituit, & nõ in Eremito, sed intra Ecclesiam parochialem, siue in orto illi conuoguo cū Dei feruis vixit secundum modum, & regulam sub Sanctis Apostolis constitutam, vt Possidius cap. 5. scribit. Neque tandem in Episcopatu, quia factus Episcopus, statim voluit habere in domo Episcopi monasterium clericorum, cum quibus communem vitam duxit, ex serm. 1. de communi vita clericorum, neque vllus est, qui asseret, B. Augustinum, postquam factus fuit Episcopus, alienæ professioni se ipsum subiecisse.

Et ad hominem potest ratio confirmari ex Iohanne Marquez cap. 7 § 4. vbi ait, nullum Episcopum posse alicuius regularis ordinis institutum assumere, vel profiteri, quod quamquam non fit vniuersaliter verum, & contrarium suadeant exempla S. Thomæ Cantuariensis, & S. Hugonis Episcopi Gratiopolitani, quæ referunt Eduardus in vita eiusdem S. Thomæ apud Surium sub die 26. Decembris, & Baronium tomo 12. sub anno 1162. & 1164. & D. Antoninus 3. par. Historiali tit. 18. in principio: tamen sufficit ad firmandam hanc veritatem, quod B. Augustinus eremiticam professionem non potuit post suam assumptionem ad Episcopatum.

De habitu verò eadem ratio militat, quia si habitum eremiticum induit, vel ante presbyteratum, vel in presbyteratu, vel in Episcopatu: & non potest dici primum, quia ante presbyteratum cum esset laicus, nullum regularem habitum induit: neque secundum, quia factus clericus, & presbyter induit habitum clericorum, nõ monachorum, vel eremitarum: multò minus potest dici tertium, vt patet.

Sed

Sed ne videamur gratis, & sine euidenti ratione hoc affirmare, formemus argumentum in hunc modum: Si B. Augustinus alienum habitum prater habitum clericalis Ordinis, & professionis gestauit, vel talis habitus fuit vagus, incertus, & indeterminatus, vel fuit habitus certus, & determinatus. Primum dici nequit, nec ab illo viro cordato asseritur. Si dicatur secundum, ostendendum est, quoniam, & qualis eiusmodi habitus existerit. Dicent, prout de facto asserunt, Augustini habitum fuisse cucullam nigram zona coriacea præcinctam, qualem nunc Venerandi Eremitæ Ordinis D. Augustini nuncupati deferunt. Nullus enim est, quod videre hæc tenus poterim, qui præter habitum clericalem, alium habitum religiosum, seu regularem illi tribuerit. Quapropter si ostendero, B. Augustinum eiusmodi habitum non solum non tulisse, sed ne per somnium quidem vnquam vidisse, firma, & constans manebit hæc veritas, quod B. Augustinus præter clericalem, alium institutum habitum non gestauerit. Id verò facillimum erit probare. Nam quæ nunc Venerandi Patres Eremitæ habitum gerunt, nempe cuculla nigra zona coriacea fuscincta, recens est, nec ante annos circiter quadringentos in Orbem visus, & partim ab ipsis Eremitis electus, partim à Romanis Pontificibus Gregorio Nono, & Alexandro Quarto illis præscriptus. Ergo nõ fuit habitus ab Augustino institutus, & multo minus ab Augustino presbytero, vel Episcopo delatus. Quod verò hic habitus, quem nunc Venerandi Eremitæ portant, sit nouus, & partim ab ipsis Eremitis sponte electus, partim verò per Sedem Apostolicam illis determinatus, & præscriptus, ostendo ex bullis eorum dem Summorum Pontificum, quibus Eremitas ptem incerti habitus, nominis, & professionis (quod etiam in progressu monstrabimus) in vnum certum Ordinem regularem, sub certa regula, & habitu, & titulo Eremitarum Ordinis S. Augustini reducerunt, quas bullas, quia ad hanc veritatem, & alias multas materias, quas nunc tractandas suscepimus, illustrandas, maxime conferunt, & vt aiunt, digito rem ipsam demonstrant, operæpretium duxi ex libro Ioannis Marquez, & alijs locis fideliter acceptas, hic rescribere.

Exemplum Bullæ Gregorij IX. sumptum ex lib. Io. Marquez de origine fratrum Eremitarum pag. 13 col. 2.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, Venerabilibus fratribus Episcopis per Anconitanam Marchiam constitutis. Dudum apparuit in partibus Lombardie Religio, cuius professores vocati Eremitæ fratris Iohannis Boni Ordinis S. Augustini, nunc succincti tunicas cum corrigiis, baculos gestantes in manibus, nunc verò dimisso baculo incedebant, potuniam pro elemosinis, aliquique subsillis depolentes, & adeo variantes Ordinis sui substantiam, vt dilecti filij fratrum Minoribus, vsiformes in derogationem multiplice ipsorum Ordinis crederentur, eisdem propter hoc minorem apud fideles sententibus in suo opere unitaribus charitatem. Sanè cum per Venerabilem

fratrem nostrum Hostensem Episcopum, & bona memoria N. tituli S. Sabinae presbyterum Cardinalem, tunc in partibus illa legatione fungente, busmodi præsumptio ad nostram auertentiam peruenisset, Noi ne identitas vestium in Ordinibus ipsis confusionem pareret, & inde scandala grauiora consergerent, ad vtroque quietem prouidimus, statuentes, vt Prior, & vniuersi, ac singuli fratres prædicti Ordinis S. Augustini in exterioribus vestimentis, quæ nigri, vel albi debebant esse coloris, quorundam altero videlicet nigro iam electo ab eis ipsos volumus manere contentos, largas, & protensas manicas, quasi ad instar cucullarum, & desuper ipsa deserant per amplas corrigias, & patenter omnibus apparentes, ita quod omnes cincti desori ea vestibus nequaquam contigant, & patentes in manibus baculos quinque palmorum grandium, ac expresse in elemosinarum petitione, cuius sit Ordinis, declarantes, ades marum vestium longitudinem temperent, quod à quibusque ipsorum calcamenta liberè videantur: vt sic habitus confusione semota, & sublata materia scandali, à prædictorum Ordinum fratribus possit vt ut in Domino liberius, & gratius deferri. Vt hinc cum quidam Eremitæ præfati Ordinis S. Augustini, ac alij Religiosi prædicti Eremitæ conformes habitus, in eadem Marchia constituti, formam prædicta identitatis prædictam gestare dicantur, in eorundem fratrum Almaru i famiam, & scandalum plurimorum, fraternitatis vestri mandatum, vt vniuersi, & singuli Eremitarum, ac Religiosorum prædictorum districtius iniungatur, vt circa præmissa memorata provisionis statuta manubus, liter obseruantes, eum, qui montus non respiciat, donec redeat ad mandatum, à suo consortio excludere non possint. Ceterum, quia pietas persuadet, vt ipsi ex obedientia studio pretium honoris, & gratia consequantur, eos prædictam provisionem laudabiliter obseruare intendentes, curetu benigno favore prosequi, & tanquam Catholica Ecclesia filias faciat ab alijs conserui. Si vero sua voluntatis arbitrium preferendo iudicio vestro contrauenire præsumpserint, in eos excommunicationis sententiam promulgetur, quam per vestras Ciuitates, & Dioceses publicari solemmiter, & eisdem tanquam excommunicationis vsque ad satisfactionem condignam appellacione remota archus cutari ab annis facturi. Dat. Lateran. ix. Cal. Aprilis Pontificatus nostris anno decimo quarto.

EX hac bulla habes Primo, illos Eremitas, qui in progressu vocantur absolute Ordinis S. Augustini, in principio vocari Eremitas fratris Iohannis Boni, quod memorix tenendum, propter multa inferius dicenda de origine Eremitarum Ordinis S. Augustini nuncupati. Nunc indicasse sufficiat, eandem fuisse Congregationem, quandoque Eremitarum Ordinis S. Augustini, quodque verò fratris Iohannis Boni nuncupati. Quomodo verò Eremitæ fratris Iohannis Boni, qui sine certo titulo, & habitu, & Regula primùm fuerant instituti, postea ex concessione, & largitate Apostolica donati fuerint Regula B. Augustini, ac deinde titulo Eremitarum D. Augustini, ac demum habitu, quem nunc etiam gerunt, ne questionem

import-

importunè præueniamus, & materius, inferius dicendum erit. Secundum bulla, quod cum isti Eremitæ fratris qui tamen primi saltem post Gulielmum qui Eremitæ Ordinis D. Augustini sunt, vt infra ostendemus, cum habi Marchiam Anconitanam, & Lombardiam, in multiplex detrimentum Ordinibus B. Francisci Assisij, summus Pontifex confusione semota, in habitu cuius distinctio appareret, præcepit, vt infra certam tempus nigrum, vel alium proprio habitu portandum sibi de nigrum eligissent, idem Pontifex hoc habitus determinauit, præcipiens, vt gratias & amplas deferret cum manibus tenens, & desuper cucullas amplas contingeret, patenter omnibus apparentes, sicuti foris, nequaquam vestibus eas non etiam portant in manibus baculorum grandium, vt sic expressè naram petitione, cuius essent habitus. Et quod ad eos suorum vestimentorum nec temperarent, vt illorum calcamentibus liberè videri possent. Quæ omnia formaliter in bulla. Et hæc fuerunt cuncta, & zonæ coriaceæ prima incunabulum nullum probatum autorem proferent habitus meminere, vt infra probabit dictam bullam promulgatam, quæ ante 1247. emanauit, prodicerit statim epistolam mones de cuculla nigra, & zona pellicea eremiticis multa continentes, nec verba liqui magni inter Eremitas nominis, quæ ante hic Gregorius Nonus de baculibus gestando præcipit, D. Gregorio a fidem conciliandam, vt videre potes a Iordano de Saxonia lib. 1. in vitas fratrum in fine, ita scribentem: Vnde etiam olim vnum Papam statutum fuerat, quod fratres que pilorum in manibus portare deberent modum per Alexandrum Papam IV. tanquam præfati tempore extitit reuocatum. Sicundam ad Eremitici Ordinis antiquitatem, concessiones ab Innocentio Tertio nullis Eremitis factas, Innocentio Tertio Primo tribuere non timet.

IV. **E**Xemplum Bullæ Alexandri IV. Archiepiscopi Monasterij Bononici Minoru folij, quod etiam refert Marquez Alexander Episcopus seruus seruorum Dei, libris fratribus Archiepiscopi, & Episcopi deam, Tuscanam, & Romanodiolanam, & Tarunianam Marchias, Ducatum Spoletanum, Beati Petri in Tuscia, Campaniam, & Regnum Sicilia constitutum, salutem, & benedictionem. Recordamur liquido, & memoriam, quod dudum apparuit Religio in partibus, cuius professores vocati Eremitæ

importune proueniamus, & materias confundamus, inferioris dicendum erit. Secundo habes ex hac bulla, quod cum isti Eremitae fratris Iohannis Boni, qui tamen primi saltem post Guillelmus fuerunt, qui Eremitae Ordinis D. Augustini vocari ceperint, ut infra ostendemus, cum habitu incerto per Marchiam Anconitanam, & Lombardiam uarentur, in multiplex detrimentum Veraphici Ordinis B. Francisci Assisii, Summus Pontifex, ut omni confusione remota, in habitu cuiusque Ordinis distinctio appareret, praecipit, ut ipsi Eremitae infra certum tempus nigrum, uel album colorem in proprio habitu portandum sibi deligerent. Qui cum nigrum elegerint, idem Pontifex formam ipsius habitus determinauit, praecipiens, ut cucullas nigras & amplas deferret cum manicis largis, & protensis, & desuper cucullas amplas corrigias portarent, patenter omnibus apparentes, ita quod cincti foris, nequaquam uelibus eas contegerent: nec non etiam portarent in manibus baculum quinq; palmorum grandium, ut sic expressè in elemosynarum petitione, cuius esset habitus, declararet. Et quod ad id suorum uelimentorum longitudinem temperarent, ut illorum calcamenta ab omnibus libere uideri possent. Quae omnia habentur formaliter in bulla. Et haec fuerunt cucullae eremiticae, & zonae coriaceae prima incunabula, ante quae nullum probatum autorem profert, qui huius habitus meminerit, nec ueriti fuerint a liqui magni inter Eremitas nominis, & autoritatis, quae hic Gregorius Nonus de baculo in manibus gestando praecipit, D. Gregorio adscribere, ad fidem conciliandam, ut uideri potes apud fratrem Iordanum de Saxonia lib. 1. in uitas fratrum cap. 15. in fine, ita scribentem: *Vnde etiam olim per B. Gregorium papam statutum fuerat, quod fratres baculos quinque palmorum in manibus portare deberent. Sed hoc postmodum per Alexandrum papam IV. tanquam abusu iam profecti tempore extitit reuocatum. Sicut & alij quidam ad Eremitici Ordinis antiquitatem inuandam, concessionem ab Innocentio Tertio, ac etiam Primo tribuere non timent.*

IV. **E**xemplum Bullae Alexandri IV. sumptum ex Archiueo Monasterij Bononiensis Fratrum Minorum soli, quod etiam refert Marquez pag. 41. *Alexander Episcopus seruus seruorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo, & Episcopo per Lombardiam, Tusciam, & Romandiolam, ac Tarusianam, & Anconitanam Marchias, Ducatum Spoletanum, Patrimonium beati Petri in Tuscia, Campaniam & Maritimam, ac Regnum Siciliae constitutis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Recordamur liquido, & memoriter retinemus, quod dudum apparuit Religio in partibus Lombardiae, cuius professores uocati Eremitae Ordinis S. Au-*

gustini, nunc in uicibus uicibus, baculos gestantes in manibus, nunc uero diuisi uel baculos micedebant, uel ueliam pro elemosynis, aliosq; subsidij deprecantes, & alios uariantes habitus sui formam, ut dilecti filij Fratrum Minoribus uisum, in derogationem multiplicem ipsorum Ordinis crederentur, idem propter hoc minorem apud fideles sententiam in suo oportunitatibus charitatem. Sanè cum per nos tunc in minori officio constitutos, & bo. mem. N. Tituli S. Sabinae Presbyterum Cardinalem, tunc in partibus illis legatione fungentes, huiusmodi variationis praesumptio ad se, recor. Gregorius Papa praedecessor noster audentiam peruenisset, ipse ne identitas uelut in Ordinibus ipsis confusione pareretur, ac inde scandala grauiora confurgerent, ad utrumque quietem statuendum prouit, ut Priores, & uenerabili, ac singuli Fratres praedicti Ordinis Sancti Augustini in exterioribus uelimentis, quae nigri uel albi debebant esse coloris, quarum altero, uidelicet nigro, tam electo ab eis, ipsos idem praedecessor uoluit manere contentos, largis, & protensas manicas ad instar cucullarum, & desuper ipsas deferrent per amplas corrigias, & patenter omnibus apparentes, ita quod omnes essent de foris eas uelibus nequaquam contegerent, & portantes in manibus baculos quinq; palmorum grandium, ac expressè in elemosynarum petitione, cuius sint Ordinis declarantes, ad id suorum uelut longitudinem temperarent, quod à quibuscuque ipsorum calcamenta libere uiderentur, ut sic habitus confusione remota, & sublati materia scandali, à Praedictorum Ordinum Fratrum possit uirtutum Domino liberius, & gratis deseriui. Cum autem dilectus Frater noster Ricardus S. Angeli Diaconus Cardinalis uicarius Domini, & Congregationis Eremitarum praedictorum, quarum quaedam Sancti Augustini, quaedam S. Galitini, nonnullae autem Fratrum Iohanni Boni, aliqua de Fabali, aliqua uero de Bistrino confessione, in uiam Ordinis Eremitarum Sancti Augustini professionem, & regularem obseruantiam perpetuè de mandato nostro duxerit ueniendas, & Nos dilecti Cardinalis professum convenientem cum uoluntate nostra propositis approbantes praemissa omnia duxerimus confirmanda, statuente, ut uicarius Priores, & Fratres in professione praedicti Ordinis Eremitarum S. Augustini aliter conuicti nigri duntaxat, & nulli alij coloris alterum cucullo aliquatenus utorerent. Nos uolentes praenissa, quae de uelut exterioribus à praedecessore nostro circa praefatos Eremitas statuta fuerunt, salubriter, & ab ipsis, ut uelut, acceptata ubique, & ab omnibus Eremitis uirtuè rabiliter, & alijs uniuersis inuoluntatibus obseruari, fraternitati uestrae per apostolica scripta in uirtute obedientiae districte praecipiendo mandauimus, quatenus praedictos Priores, & Eremitas, ac alios, qui nigras penitus, seu albas cucullas non portant, quod usque ad finem omnium, & proximè uenturum nigri profusio coloris cucullas assumant, abiectione alijs, deferendas, & firmiter praedictum statutum de cetero studeant obseruare, singulis uestrum per suas Ciuitates, & Dioceses subdito cuiuscumque appellationis, & contradictionis obstaculo, & Literis apostolicis impetratis, uel etiam

imperandū per eos nequaquam obstantibus monitione
præmissa per censuram ecclesiasticam districtius compellatū,
& in eos qui contra fecerint, excommunicationis
sententiam promulgetur, quam per vestras Ciuitates, &
Dioceses singulis diebus Dominicis, & festiuis publicari
solemner, & eos tanquam excommunicatos vsque ad
satisfactionem condignam, appellatione remota, euitari
arctius ab omnibus faciatur. Dat. Anagnina viij. Calend. Iulij
Pontificatus nostri anno secundo.

Ex bulla ista habes primo, eosdem fuisse Eremitas,
quos Alexander IV. vocauit absolutē Eremitas Ordinis S. Augustini,
cum illis, quos Gregorius IX. vocauit Eremitas fratris Ioannis Boni:
quia uterque Pontifex idem factum narrat, & de
eisdem loquitur. Nam tempore Gregorij IX. idem
Alexander IV. in minoribus constitutus, in partibus
Lombardie nomine Pontificis legatione fungebatur,
& ille ex primis fuit, qui Romanum Pontificem
de huiusmodi Ordine eremitarum in partibus
Lombardie primitus viso certiore fecerunt, ut patet
conferenti utramque bullam simul.

Secundō habes, hunc Ordinem Eremitarum S. Augustini
nuncupatorum circa tempora Gregorij IX. & Alexandri IV. primitus
videri cœpisse. Nam Alexander IV. fatetur, se liquidō recordari,
& memoriter tenere, quando talis Ordo in partibus
Lombardie primitus apparuit, & ante Gregorium IX.
nullus auctor idoneus reperitur, qui se huiusmodi
eremitas vidisse fateatur.

Tertiō notandum, quod per hanc bullam non fuit facta
vno Ordinis Eremitarum sub vno capite, & vno titulo,
& habitu, sed illam supponit absolutam per aliam
bullam eiusdem Pontificis, cuius meminit Marquez
cap. 4. §. 1. de qua inferius dicemus.

Quartō notandum, licet Pontifex multas eremitarum
Congregationes recensere videatur, dū ait, quasdam S. Augustini,
alias de Fabali, alias de Brittinis, alias fratris Ioannis Boni,
& alias D. Gulielmi nuncupari consueuisse: non tamen dixisse
Pontificem, quod omnes dictæ Congregationes re ipsa
essent distinctæ ab inuicem, sed solum, quod Congreg.
Eremitarum prædictæ quasdam S. Augustini, quasdam
S. Gulielmi, nonnullæ autem fratris Ioannis Boni, alique
de Fabali, alique de Brittinis confabentur: hæc enim sunt
formalia illius verba. Et in quadam alia bulla Riccardi S. Angeli
Diacono Cardinali, & Ordinis Eremitarum primo
Protectori directæ, idem Pontifex eadem verba repetens,
subiungit, quod dictæ Eremitarum Congregationes apud
homines ambiguis interdum nuncupationibus vacillabant:
videtur, hæc non tam variarum Congregationum nomina
fuisse, quam diuersarum domorum eiusdem Congregationis.
Nam secundum rei veritatem alique illarum Congregationum
in idem conueniebant: Er enim Congregatio D. Augustini
nuncupata, & Congregatio fratris Ioannis Boni vna & eadem
erat, quæ prius fratris Ioannis Boni dicebatur, po-

litica à Gregorio IX. Regula D. Augustini donata, cepit
Congregatio D. Augustini nuncupari, ut ex dictis bullis
Gregorij IX. & Alexandri IV. colligitur, & ex alijs
intra dicendis. Quod etiam Congregatio de Brittinis
nuncupata, & Congregatio fratris Ioannis Boni eadem
esset, & solis nominibus distinguerentur, multò certius
est, nec Venerandi Eremitæ negare possunt, præsertim Marquez,
qui cap. 21. §. 5. Fratrem Iordanum, & Iacobum Philippum
Bergomensem, & alios nonnullos secutus, assertionem
defendere nititur, scilicet B. Franciscū Assisium, priusquam
sui instituti Seraphici auctor esset, eremitici Ordinis
D. Augustini institutum profectum fuisse in manibus
fratris Ioannis Boni, in monasterio Brittinensi, prope
Pensaurum, & ab illo habitum Eremiticum sumpsisse,
cuius color adhuc in habitu fratrum minorum per D.
Franciscum institutorum retinetur, quem idcirco
Beretinum vocamus, à loco de Brittinis, vbi B. Franciscus
habitum cum illo colore accepit. Quod ne gratis illis
imponere quis putet, profero testimonium Cardinalis
Ægidij de Viterbo Ordinis Eremitarum, ab eodem
Marquez acceptum loco proxime citato. Hoc tempore
(inquit Ægidius Cardinalis) Ioannes Bonus Mantuanus, qui in
Flaminia Cæsena Deo ita se iunxit, ut sui saculi gloria
diceretur, accitit D. Augustini Eremitæ: ut enim olim
Gulielmus Gallicus, ita ipse Ordinem numero Fratrum,
& monasteriarum adauit in Italia, & ad humanarum
rerum contemptum, & diuinarum amorem mirum in
modum inflauit, ut veluti à Gulielmo Gulielmitæ, ita à
Ioanne Domino Lambona, & à loco, quem incolebant
Brittinenses nominati sint. Habeo auctores, qui scribunt,
huius viri sanctitate, & sana intellectum Franciscum
Assisium magno Ordinis Minorum auctorem, habitum
induisse, huiusmodi gestasse, Eremitam egisse, huius
coloris usum ipse, quem nec Vincentius quidem
scriptor historicarum accuratissimus inficitur.
Argumento sunt, quod Mantua Chirographum
quandoque lectum auit, quod in Ioanne Boni manu
profectus Ordinem sit. Namque in color, qui post
eum vsi sunt, adhuc hodie Beretinum vocatur, à
Brittinis loco non procul a Pensaurum, quem Ioannes
Bonus incolerat. Hæc ille, ex quibus vides, eandem
fuisse Congregationem Ioannis Boni, & de Brittinis
nuncupatam, & distinctionem solum fuisse in nomine,
non in re ipsa: dicebatur enim Congregatio Ioannis
Boni ab Autore, & de Brittinis à loco incolatus.

Idem dicendum videtur de alia Congregatione de
Fabali nuncupata, quæ eadem fuisse videtur cum
Congregatione Ioannis Boni, & de Brittinis, nam
locus de Fabali iuxta Pisaurum est, vbi etiam locus
de Brittinis, ut ex libro taxarum Apostolicarum
habes, in verbo Pensauri. Ecclesia, vbi notatur
monasteriū Sanctæ Mariæ alijs Sanctæ Crucis de
Fabali, quamuis ponatur monasterium Ordinis
S. Benedicti, neque alium locum sub hoc nomine
reperire potui, nec ipsi Venerandi Patres Eremitæ
alium indicant.

Es

EX quibus tandem omnibus inferre prædictas omnes
Congregationes, ex quibus Ordo Eremitarum
secundum rem ipsam ad duas, vel tres, nempe ad
Congregationem Gulielmi Congregationem fratris
Ioannis Boni hæc secunda coincidebant Congregatio
D. Augustini, & de Brittinis, & de Fabali. Dixi
autem notanter ad duas, vnde per aliam Congregationem
Eremiticam, quam Innocentius IV. ex varijs certis
habitibus, & Regula per Tuscaniam vagantibus,
in vnam Congregationem capite, Regula, & titulo
Beati Augustini redegit, de qua inferius dicetur.
Secundū quod cum Gulielmitæ hunc habitum dō
Venerandi Patres Eremitæ gerunt, non haberent
nam illi colorem alium ferbant: vnde & mantelli
albi cupabantur, ex Renato Choppino in libro lib. 1. Et
Lambonitæ, ac alij partim electione, partim ex
præscripto Sedis non per assumptionem, nec talis
habitus auctorem IX. in Orbe vilis fuerit, multò
esse habitus Regularis Diui Patris Augustini, nec
per somnium quidem talem habentem quam vidit,
ut hic ostenditur. Nec ob id Marquez comminuitur,
ad probandum ante vnum Congregationem fratris
Ioannis Boni & Congregationem Eremitarum
Sancti Augustini essent Congregationes tum
nomine, tum inuicem distinctæ: quia inquit, habebat
illos Protectores. Nam Protector Congregationis
Sancti Augustini Diaconus tituli Sancti Eustachij
verò Congregationis, & Ordinis Eremitarum
Riccardus Cardinalis Diaconus tituli Sancti
Angeli, quod Marquez affirmat cap. 1. sic. Nam
ista imaginatio non solum diuina non euerit,
sed maxime nostram sententiam firmat, quod
nulla fuerit Congregatio Eremitarum S. Augustini
nuncupata, quæ Gregorij IX. præcesserit. Quod
ex concessis euidetur, quia si illa erat vera
Congregatio Eremitarum Sancti Augustini, cui
ceteræ Congregationes, cuius Protector erat
Riccardus Cardinalis tituli Sancti Angeli, si
fuerit, hanc Congregationem Gregorij IX. præcesserit,
in concessis erit affirmatum, Ordinem Eremitarum
S. Augustini tempore minimè præcesserit, cum
conueniat cum Marquez Frater Iordanus in
lib. 1. cap. 16. in principio, vbi dicitur, quod
Cardinalis Riccardus confirmatus fuit in
Generealem in protectorem Ordinis Eremitarum
S. Augustini, quem antea Innocentius IV. ei
Protectorem dederat. Verum Congregatio
Sancti Augustini nuncupatam, Innocentius IV.
Richardum Cardinalem Protectorem

Lib. I.

V. **E**X quibus tandem omnibus inferitur primo, prædictas omnes Congregationes Eremitarum, ex quibus Ordo Eremitarum est constitutus secundum rem ipsam ad duas, vel tres solas deducuntur, nempe ad Congregationem Gulielmitarum, & Congregationem fratris Iohannis Boni, nam cum hæc secunda coincidebant Congregationes Sancti Augustini, & de Britannis, & de Fabali nuncupate. Dixi autem notanter ad duas, vel tres propter aliam Congregationem Eremitarum Tusciæ, quam Innocentius IV. ex variis Eremitis incerti habitus, & Regulæ per Tusciam sine capite vagantibus, in vnam Congregationem sub vno capite, Regulæ, & titulo Beati Augustini donatam redigere, & quæ inferius dicitur. Secundo inferitur, quod cum Gulielmitæ hunc habitum, quem modo Venerandi Patres Eremitæ gerunt, ante vniõnem non haberent nisi illi colorem album in vestibus ferebant, & mantelli albi vulgo nuncupabantur, ex Renato Choppino in suo Monastico lib. 1. Et lambonitæ, ac alij partim ex propria electione, partim ex præscripto Sedis Apostolicæ nuper assumserint, nec talis habitus ante Gregorium IX. in Orbe visus fuerit, multo minus potuit esse habitus Regularis Diui Patris Augustini, qui nec per somnium quidem talem habitum vquam vidit, vt hic ostenditur. Nec obstant, quæ Marquez comminifit; ad probandum, quod ante vniõnem Congregatio fratris Iohannis Boni, & Congregatio Eremitarum Sancti Augustini essent Congregationes tum nomine, tum re ipsa ab invicem distinctæ: quia inquit, habebant distinctos Protectores. Nam Protector Congregationis S. Iohannis Boni vocabatur Gulielmus Cardinalis Diaconus tituli Sancti Eustachij: Protector vero Congregationis, & Ordinis Eremitarum erat Ricardus Cardinalis Diaconus tituli Sancti Angeli, quod Marquez affirmat cap. 1. §. 18. in fine. Nam ista imaginatio non solum difficultatem non euerit, sed maxime nostram sententiam confirmat, quod nulla fuerit Congregatio Sancti Augustini nuncupata, quæ Gregorij IX. tempora præcesserit. Quod ex concessis euidentissime probatur, quia si illa erat vera Congregatio Eremitarum Sancti Augustini, cui ceteræ Congregationes sum vnitæ, cuius Protector erat Ricardus Diaconus Cardinalis tituli Sancti Angeli, si monstratum fuerit, hanc Congregationem Gregorij IX. tempora non præcessisse, in confessis erit apud Aduersarium, Ordinem Eremitarum S. Augustini Gregorij IX. tempora minime præcessisse, cum in hoc conueniat cum Marquez Frater Iordanus de Saxonia lib. 1. cap. 16. in principio, vbi dicit, quod Cardinalis Ricardus confirmatus fuit post vniõnem Generalem in protectorem Ordinis S. Augustini, quem antea Innocentius IV. eidem Ordini Protectorem dederat. Verum Congregationem Sancti Augustini nuncupatam, cui Innocentius IV. Ricardum Cardinalem Protectorem

Lit. I.

G

solutè

dederat, non antiquam, sed nouissimam fuisse, & post Gregorium IX. institutam, constat euidenter ex bulla Innocentij IV. data 17. Ianuarij anni 1244. Ex qua habemus, tempore istius Pontificis extitisse in Tuscia multos Eremitas incerti habitus, & Sedum, sine Regula, titulo, & habitu. Et Innocentium IV. opera, & prudentia dicti Cardinalis Riccardi Diaconi S. Angeli illos in vnum corpus Congregationis vniuisse sub vno capite, & illos Regula, ac etiam titulo Eremitarum S. Augustini donauisse: nec non ipsam Riccardum Cardinalem Diaconum tituli S. Angeli Correctorem, & Protectorem illis præfecisse. Quod ne quis me de meo cerebro confingere arbitretur, subiungo hic exemplum bullæ ipsius Innocentij ab eodem Marquez acceptum cap. 3. §. 3. pag. 20.

VI.

Innoentius Episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filijs vniuersis Eremitis, exceptis fratribus S. Gulielmi, per Tusciam constitutis salutem & Apostolicam benedictionem. Insumbit nobis ex officio debitis Pastoralis, & plantare sacram Religionem, & sũnera plantata, & quantum in nobis est, vniuersos, & singulos in proposito consistere, ne si saure fuerint apostolico instituti, non proficiant in incepto, sed desistant potius, vel recedant, cum enim per dilectos filios fratres Stephanum, & Vgenem Eremitas propositum vestrum fuerit nobis expositum diligenter, non nolentes, vos sine pastore sicut oues errantes post gregem vestrum vagari, vniuersi et vestra per Apostolica scripta mandamus, quatenus in vnum vos Regulæ propositum conformantes, Regulam B. Augustini, & Ordinem assumatis, ac secundum eam prædicamini, de cetero vos vitæ, salutis obferuantis, seu constitutionibus faciendis a vobis, dummodo eiusdem Ordinis non obtinent instituti. Prouisum vobis nihilominus de Priore idouo per electionem Canonice, cui præsertim obedientiam, ac reuerentiam debitam impendatur. Si vero super præmissis aliquid difficultatũ emerit, ad dilectum filium nostrum Riccardum Diaconum Cardinalem S. Angeli, quem vobis Correctorem, & Prouisorem deputamus, recurratur. Dat. Laterani xvij. Ianuarij Pontificatus nostri anno primo.

Ex hac bulla habes, Primò, quæ fuerit Congregatio eremitarum S. Augustini nuncupata, cui ante vniõnem generalem Innocentius IV. Riccardum Diaconum Cardinalem S. Angeli protectorem dederat, an à D. Augustino propagata, an ab Innocentio IV. instituta post Gregorium IX. Neq; enim legitur dictus Ricardus alterius Congregationis ante generalem vniõnem Protector extitisse, neq; Marquez, neque alij aliam monstrant.

Secundò habes, nullos Eremitas vsque ad tempora Innocentij IV. in Tuscia fuisse, qui sub Regula B. Augustini viuerent, & Eremitæ S. Augustini vocarentur, exceptis forsitan eremitis S. Gulielmi.

Tertiò, istos eremitas S. Augustini dictos, non tales nuncupatos fuisse, quod à B. Augustino fuissent instituti: sed quia ex concessione Pontificia tales dici obtinuerant: & nihilominus illos ab-

174

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

solute Eremitas Ordinis Sancti Augustini nuncupatos.

Quarto istos Eremitas S. Augustini illos fuisse, qui ante vnionem generalem Richardum Diaconum Cardinalem Protectorem habebant, & ad illos referenda esse verba alterius Bullae Alexandri IV. per quam ipsum Richardum Cardinalem toti Ordini post generalem vnionem in Protectorem praefecit, cum ait. Nos istaque considerantes, quod ipsi fratres ab olim in Patrem beneuolum habuerunt, tuq; ipsos amplexatus fuisse sincera in Domino charitate, quodque Fratres, & Ordo praedicti sub tua protectione poterunt Deo propitio salutaris suscipere incrementa &c. Quam bulla refert Marquez cap. 3. §. 3. Quinto infertur, Cardinalem Gulielmum, qui ante vnionem generalem erat Protector Congregationis Eremitarum P. Ioannis Boni, tempore vnionis, & post illam, vel vita functum fuisse, vel Protectioni cessasse. Demum quod ad rem attinet, sequitur, siue Congregatio ante vnionem S. Augustini nuncupata, cuius erat Protector Cardinalis Richardus, eadem esset cum illa Ioannis Boni, siue non, non habuisse certum, & determinatum habitum, quem nunc Eremitae portant, imò nec titulum, & regulam D. Augustini, nisi post Gregorium IX. quod solum in hoc capite contendeuamus.

CAPVT VIGESIMVM SEXTVM.

Refugium Ioannis Marquez, & aliorum nonnullorum praesudatur.

I. **V**im rationis superiori capite explicatae senserunt Azorius, & Io. Marquez cap. 4. §. 3. vbi ad illam infringendam multa dicit. Et primo ait, electionem nigri habitus non sub Alexandro IV. sed sub Gregorio IX. ab Eremitis Augustinianis factam: sed quia hoc illius causam non iuuabat, secundo loco addit, Patres Eremitas colorem illum habitus nigrum elegisse, quia B. Augustinus in ipsa fundatione Ordinis Eremitici colorem habitus minime determinauerat, sed in eorum optione illius determinationem reliquerat: hoc vnum cauens, vt praeter naturalem vellere colorem, nullum alium arte superinducerent? Quod confirmare nititur primo autoritate D. Antonini 3. part. tit. 24. cap. 14. §. 5. secundo exemplo B. Fulgentij quem citra omnem difficultatem Eremitam Augustinianum fuisse constat ex Baronio tom. 6. annal. sub 504. & Ioanne Molano, qui, vt in eius vita à quodam illius discipulo scripta legitur. *Casalam praesens iam vel superbi coloris, nec ipse habuit, nec suos monachos habere permisit, subter casalam nigello, vel lino nigro pallio circumdatus inestit.* Ex quibus verbis Cardinalis Baronius deducit, apud Eremitas Augusti-

nianos nullam fuisse discriminationem colorum, nigrum albo, vel nigro pallio vterentur: dummodo, quem exhiberet in vellere natura colorum, cum absque delectu in vellibus recinerent.

Verum haec responsio non solum rationem superiori capite allatam non euerit, sed omnia, quae de cuculla Augustini eremitica ab auctoribus sermonum ad eremitas, & de baptismo Augustini, necnon Epistolaram, sub nomine Valerij, & Sigiberti, & à fratre Iordano, D. Antonino, & Corolano & alijs traduntur, in discrimen apertum deducit, neque cum D. Antonino, neq; cum praedictis auctoribus sed nec cum Baronio, multo minus cum veritate consentit. Primo namq; sic respondente D. Antonino, cuius auctoritati nititur, manifeste contradicere, apparet ex verbis eiusdem D. Antonini in princillius cap. quibus docet, & dicit, quod licet potuerint olim fuisse aliqui Eremitae sub Regula Augustini in solitudinibus degentes, tamen illi eius Ordinis non erant, cuius nunc sunt, qui vocantur Eremitae Ordinis S. Augustini, quos dicit post fratres Mendicantes institutos: & verba illius sunt posita superius cap. 19. ad quem locum remitto. Confirmatur etiam ex alijs eiusdem Antonini verbis positis infra §. 5. vbi de habitus Eremitici determinatione per Gregorium IX. & Alexandrum IV. facta sic subiungit. *Et quoniam inter illos simplices fratres dubitabatur, qui esset verus habitus eorum, hinc est, quod Sedes Apostolica ad primariam Ordinis originem, habitum superiorem eius determinauit imò verum per S. Augustinum determinatum eius delectant, statueno videlicet, quod eorumdem Fratrum Ordinis Eremitarum S. Augustini habitus exterior esset cuculla nigra, & nullius alterius coloris, cuius longum, & praesens manuum, desuper corrigia ampla cuculla. Quae verba & si re ipsa fidem non faciunt, quia B. Antoninus in principio procellatur, se non ex propria sententia illa scribere, sed referendo ea, quae religiosus quidam dicti Ordinis scribit, sufficienter tamen ad ipsius Marquez inconstantiam in auctoribus referendis monstrandam, qui dicit, ex sententia B. Antonini Augustinum colorem habitus sui Eremitici non determinauisse, cum è contrario B. Antoninus scribat, nigrum colorem ita ab Augustino determinatum, vt nullius alterius coloris esse posset.*

Secundo, data veritate istius responsionis, conueniunt, & falsitatis conuincuntur omnia, quae de nigra Augustini & suorum Fratrum cuculla, & zona coriacea traduntur ab Auctore sermone B. Ambrosio adscripti, & sermonum ad Eremitas, praesertim serm. 5. 27. & 28. item Epistola sub nomine Valerij, & alterius Epistola sub nomine Sigiberti, & à D. Antonino ex relatione ipsorum Eremitarum d. cap. 14. §. 2. & ab alijs, qui eiusmodi cucullas, & zonis libros complent. Nam si B. Augustinus colorem nigrum cuculle Eremiticae minime determinauit, sed in eorum electione, vel albo, vel nigro reliquit, cur illum cuculla, & zona nigra induit, &

cinciam

cinctum pingunt? Dicent, prout Marquez loco citato, B. Augustinus dem induisse nigrum, sed eiusmodi Eremitis minime praescripsisse. Verum praedictos Auctores, qui vnionem vnionem non solum B. Augustinum, sed discipulos Eremitas nigras cucullas, ut serm. 27. ad Eremitas, quem ad partem notauit, & allegauit frater Iordanus legatur etiam B. Antoninus d. cap. 1. bens, ex persona eiusdem Augustini sermone ad Eremitas. *Duo decem habitus cucullam nigram, calceamentum ad differentiationem Monachorum.* Quae fragmenta esse non negem, sufficienter ostendendum, assertores Augustini nullo fuisse merito probabili subnixere, modo negare, & non minus cum alijs, cum argumentorum molendinaria Praeterea si Augustinus habitus cucullam nigram zona coriacea etiam siue à B. Ambrosio, siue à Simplicio religio, sum, & regularem habitum a quo per totam vitam suam etiam in Ierde portauit, nec ab illo portando penem ad ordinem Episcopalem dispensare non potuit, vt idem Auctor loquitur, contendit, vnde probabitur, illius ad eundem habitum portandi, siue in illorum optione eligendi, vel albi coloris reliquisse? Sanè confirmatur ad vim argumentorum fugienda ditata, nec vilius auctor & fundator Ordinis inuenitur est, qui colorem habitus eiusdem Ordinis in electione suorum reliquerit, vt vel nigro, vel albo libito vterentur.

III. **T**ertio, contra eandem responsionem quod B. Antoninus, seu verius Iordanus ait, tempore vnionis Generalis, & vnionis habitus Eremitici per Greg. IX. d. cap. 14. factae dubitatum, quoniam habitus Eremitarum, & idem fuisse eorum per Sedem Apostolicam determinatum, vel Ordo Eremiticus, cui Summi Pontificis D. Augustini institutus, & in aliquibus temporibus, ac seruatus. Si est Ordo nouus, cuius nonus, neque ex illo sciri potest, quibus fuerit D. Augustini, vel suorum Si Ordo antiquus, & à B. Augustino coquo, vel fuit continuatus cum diuersis, & hoc dici non potest, quia ex diuersis à posteriori infertur diuersitas Ordinum d. cap. 2. h. 2. §. 1. q. 85. art. 8. vel nouus cum identitate habitus, & hoc non potest, quomodo enim dubitatum quoniam esset verus habitus Eremitarum